

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ఏకషష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకషష్ఠితమః సర్గః ॥

విభీషణేన శ్రీరామం ప్రతి కుంభకర్ణస్య పరిచయదానం శ్రీరామస్యాజ్ఞయా
యుద్ధార్థం వానరాణాం లంకాద్వారేషు సమవస్థానం

తతో రామో మహాతేజా ధనురాదాయ వీర్యవాన్ |
కిరీటినం మహాకాయం కుంభకర్ణం దదర్శ హా || 6.61.1 ||

తం దృష్ట్వా రాక్షసశ్రేష్ఠం పర్వతాకారదర్శనం |
క్రమమాణమివాకాశం పురా నారాయణం యథా || 6.61.2 ||

సతోయాంబుదసంకాశం కాంచనాంగదభూషణం |
దృష్ట్వా పునః ప్రదుద్రావ వానరాణాం మహాచమూః || 6.61.3 ||

విద్రుతాం వాహినీం దృష్ట్వా వర్ధమానం చ రాక్షసం |
సవిస్మితమిదం రామో విభీషణమువాచ హా || 6.61.4 ||

కోఽసౌ పర్వతసంకాశః కిరీటీ హరిలోచనః |
లంకాయాం దృశ్యతే వీరః సవిద్యుదివ తోయదః || 6.61.5 ||

పృథివ్యాం కేతుభూతోఽసౌ మహానేకోఽత్ర దృశ్యతే |
యం దృష్ట్వా వానరాః సర్వే విద్రవంతి తతస్తతః || 6.61.6 ||

ఆచక్ష్వ సుమహాన్ కోఽసౌ రక్షో వా యది వాసురః |
న మయైవంవిధం భూతం దృష్టపూర్వం కదాచన || 6.61.7 ||

సంపుష్టో రాజపుత్రేణ రామేణాక్లిష్టకర్మణా |
విభీషణో మహాప్రాజ్ఞః కాకుత్స్థమిదమబ్రవీత్ || 6.61.8 ||

యేన వైవస్వతో యుద్ధే వాసవశ్చ పరాజితః |
సైష విశ్రవసః పుత్రః కుంభకర్ణః ప్రతాపవాన్ |
అస్య ప్రమాణసదృశో రాక్షసోఽన్యో న విద్యతే || 6.61.9 ||

ఏతేన దేవా యుధి దానవాశ్చ
యక్షా భుజంగాః పిశితాశనాశ్చ |
గంధర్వవిద్యాధరకిన్నరాశ్చ
సహస్రశో రాఘవ సంప్రభగ్నాః || 6.61.10 ||

శూలపాణీం విరూపాక్షం కుంభకర్ణం మహాబలం |
హంతుం న శేకుస్త్రిదశాః కాలోఽయమితి మోహితాః || 6.61.11 ||

ప్రకృత్యా హ్యేష తేజస్వీ కుంభకర్ణో మహాబలః |
అన్యేషాం రాక్షసేంద్రాణాం వరదానకృతం బలం || 6.61.12 ||

బాలేన జాతమాత్రేణ క్షుధార్తేన మహాత్మనా |
భక్తితాని సహస్రాణి ప్రజానాం సుబహూన్యపి || 6.61.13 ||

తేషు సంభక్ష్యమాణేషు ప్రజా భయనిపీడితాః |
యాంతి స్మ శరణం శక్రం తమప్యర్థం న్యవేదయన్ || 6.61.14 ||

స కుంభకర్ణం కుపితో మహేంద్రో
జఘాన వజ్రేణ శితేన వజ్రీ |
స శక్రవజ్రాభిహతో మహాత్మా
చచాల కోపాచ్చ భృశం ననాద || 6.61.15 ||

తస్య నానద్యమానస్య కుంభకర్ణస్య రక్షసః |
శ్రుత్వా నినాదం వితస్తాః ప్రజా భూయో వితత్రసుః || 6.61.16 ||

తతః క్రుద్ధో మహేంద్రస్య కుంభకర్ణో మహాబలః |
నిష్కృప్యైరావతాద్ దంతం జఘానోరసి వాసవం || 6.61.17 ||

కుంభకర్ణప్రహారార్తో విజజ్వాల స వాసవః |
తతో విషేదుః సహసా దేవా బ్రహ్మర్షిదానవాః || 6.61.18 ||

ప్రజాభిః సహ శక్రశ్చ యయౌ స్థానం స్వయంభువః |
కుంభకర్ణస్య దౌరాత్మ్యం శశంసుస్తే ప్రజాపతేః || 6.61.19 ||

ప్రజానాం భక్షణం చాపి దేవానాం చాపి ధర్షణం |
ఆశ్రమధ్వంసనం చాపి పరస్త్రీహరణం భృశం || 6.61.20 ||

ఏవం ప్రజా యది త్వేష భక్షయిష్యతి నిత్యశః |
అచిరేణైవ కాలేన శూన్యో లోకో భవిష్యతి || 6.61.21 ||

వాసవస్య వచః శ్రుత్వా సర్వలోకపితామహాః |
రక్షాంస్యావాహయామాస కుంభకర్ణం దదర్శ హా || 6.61.22 ||

కుంభకర్ణం సమీక్ష్యైవ వితత్రాస ప్రజాపతిః |
కుంభకర్ణమథాశ్వస్తః స్వయంభూరిదమబ్రవీత్ || 6.61.23 ||

ధ్రువం లోకవినాశాయ పౌలస్త్యేనాసి నిర్మితః |
తస్మాత్ త్వమద్యప్రభృతి మృతకల్పః శయిష్యసే || 6.61.24 ||

బ్రహ్మశాపాభిభూతోఽథ నిపపాతాగ్రతః ప్రభోః |
తతః పరమసంభ్రాంతో రావణో వాక్యమబ్రవీత్ || 6.61.25 ||

ప్రవృద్ధః కాంచనో వృక్షః ఫలకాలే నికృత్యతే |
న నప్తారం స్వకం న్యాయ్యం శప్తుమేవం ప్రజాపతే || 6.61.26 ||

న మిథ్యావచనశ్చ త్వం స్వప్స్యత్యేవ న సంశయః |
కాలస్తు క్రియతామస్య శయనే జాగరే తథా || 6.61.27 ||

రావణస్య వచః శ్రుత్వా స్వయంభూరిదమబ్రవీత్ |
శయితా హ్యేష షణ్మాసమేకాహం జాగరిష్యతి || 6.61.28 ||

ఏకేనాహ్న త్వసౌ వీరశ్చరన్ భూమిం బుభుక్షితః |
వ్యాత్రాస్యో భక్షయేల్లోకాన్ సంవృద్ధ ఇవ పావకః || 6.61.29 ||

సోఽసౌ వ్యసనమాపన్నః కుంభకర్ణమబోధయత్ |
త్వత్పరాక్రమభీతశ్చ రాజా సంప్రతి రావణః || 6.61.30 ||

స ఏష నిర్గతో వీరః శిబిరాద్ భీమవిక్రమః |
వానరాన్ భృశసంక్రుద్ధో భక్షయన్ పరిధావతి || 6.61.31 ||

కుంభకర్ణం సమీక్ష్ణ్యేవ హరయోఽద్య ప్రదుద్రువుః |
కథమేనం రణే క్రుద్ధం వారయిష్యంతి వానరాః || 6.61.32 ||

ఉచ్యంతాం వానరాః సర్వే యంత్రమేతత్ సముచ్ఛితం |
ఇతి విజ్ఞాయ హరయో భవిష్యంతీహ నిర్భయాః || 6.61.33 ||

విభీషణవచః శ్రుత్వా హేతుమత్ సుముఖోద్గతం |
ఉవాచ రాఘవో వాక్యం నీలం సేనాపతిం తదా || 6.61.34 ||

గచ్ఛ సైన్యాని సర్వాణి వ్యూహ్యా తిష్ఠస్వ పావకే |
ద్వారాణ్యాదాయ లంకాయాశ్చర్యాశ్చాస్యాథ సంక్రమాన్ || 6.61.35 ||

శైలశృంగాణి వృక్షాంశ్చ శిలాశ్చాప్యృపసంహరన్ |
భవంతః సాయుధాః సర్వే వానరాః శైలపాణయః || 6.61.36 ||

రాఘవేణ సమాదిష్ఠో నీలో హరిచమూపతిః |
శశాస వానరానీకం యథావత్ కపికుంజరః || 6.61.37 ||

తతో గవాక్షః శరభో హనూమానంగదస్తథా |
శైలశృంగాణి శైలాభా గృహీత్వా ద్వారమభ్యయుః || 6.61.38 ||

రామవాక్యముపశ్రుత్య హరయో జితకాశినః |
పాదపైరర్దయన్ వీరా వానరాః పరవాహినీం || 6.61.39 ||

తతో హరీణాం తదనీకముగ్రం
రరాజ శైలోద్యతవృక్షహస్తం |
గిరేః సమీపానుగతం యథైవ
మహాన్మహాంభోధరజాలముగ్రం || 6.61.40 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకషష్ఠితమః సర్గః ||